

عنوان مقاله:

مثنوی طاق‌دیس و مثنوی معنوی

محل انتشار:

فصلنامه متن پژوهی ادبی، دوره 17، شماره 58 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

حسن حیدری - دانشیار دانشگاه اراک

خلاصه مقاله:

مثنوی مولوی به عنوان یکی از آثار مشهور عرفانی از دیرباز مرکز توجه شاعران دیگر بوده است. به همین دلیل، بارها تقلیدهایی از آن صورت گرفته است. یکی از مثنوی‌هایی که به تقلید از آن سروده شده است و از نظر صورت و محتوا شباهت‌هایی به مثنوی مولوی دارد، مثنوی طاق‌دیس اثر ملا احمد نراقی است. این مقاله متضمن مقایسه این دو مثنوی و نتایج مترتب بر آن با رویکرد انتقادی است. از نظر عوامل صوری، مقایسه این دو نشان می‌دهد که یکی از عوامل مهم تداعی در مثنوی، تداعی بر اساس تشابه است. این نوع تداعی زیرشاخه‌هایی چون تداعی از طریق مضمون، تداعی بر اساس صفت شخصیت، گفتگوها، خلاصه داستان و نظایر اینها در مثنوی مولوی دارد که این مقاله می‌کوشد تا این موارد تشابه را در مثنوی طاق‌دیس نیز نشان دهد. از دیگر مواردی که برای وجوه شباهت دو مثنوی می‌توان برشمرد، وزن و قالب دو مثنوی است. همچنین از نحوه آغاز آنها باید یاد کرد که بدون تمهید و در نخستین بیت، با فعل «بشنو» آغاز می‌شوند. از این نظر که آخرین داستان در دو مثنوی ناتمام مانده است، پایان آنها نیز همانند است. شیوه داستان در داستان طاق‌دیس نیز همانندی‌هایی با مثنوی معنوی دارد. این بررسی نشان می‌دهد که در قیاس داستان‌های مشترک دو منظومه و شیوه داستان پردازی آشکارا، مثنوی معنوی بر مثنوی طاق‌دیس برتری دارد. از نظر محتوا، علاوه بر آنکه موضوعات مختلف عرفانی در این دو مثنوی مطرح شده، برخی از داستان‌های دو منظومه مشترک است و ملای نراقی بیت‌ها و مصرع‌هایی قابل توجه از مثنوی را درج، تضمین و اقتباس کرده است.

کلمات کلیدی:

مولوی، مثنوی مولوی، ملا احمد نراقی، مثنوی طاق‌دیس، شباهت‌های صوری، شباهت‌های محتوایی، تداعی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1406213>

